

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्रशासन, समूह- बजार, तह- ५, पद- वरिष्ठ बजार सहायक
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क : २००

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क : २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या x अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र समसामयिक अध्ययन	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न x १ अङ्क	४५ मिनेट
				विषयगत	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	१० प्रश्न x ५ अङ्क	१ घण्टा १५ मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	१२ प्रश्न x ५ अङ्क	२ घण्टा
					लामो उत्तर आउने प्रश्न	४ प्रश्न x १० अङ्क	३० मिनेट

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क : ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more part of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा दुई भन्दा बढी टिप्पणीहरू (Short Notes) सोध्न सकिनेछ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति :

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्रशासन, समूह- बजार, तह- ५, पद- वरिष्ठ बजार सहायक
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम-पत्र : सामान्य ज्ञान र समसामयिक अध्ययन
खण्ड (क) - सामान्य ज्ञान (५० अङ्क)

१. सामान्य ज्ञान

(५०×१ अङ्क)

१.१ विश्वको भूगोल सम्बन्धी सामान्य जानकारी

१.२ नेपालको भूगोल

- (क) धरातलीय स्वरूपको किसिम, विशेषताहरू
- (ख) प्राकृतिक स्रोतहरू, किसिम, उपलब्धि र वर्तमान अवस्था
- (ग) भौगोलिक विविधता र जनजीवन
- (घ) नेपालमा पाईने हावापानीको किसिम र विशेषता

१.३ नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म)

- (क) किराँतकाल, लिच्छविकाल र मध्यकाल; सामाजिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था
- (ख) आधुनिक इतिहास; राजनीतिक घटनाक्रम, कारण र परिणामहरू
- (ग) नेपालको संविधान र विकासक्रम
- (घ) गोरखापत्र संस्थान सम्बन्धी जानकारी
- (ङ) नेपालमा आमसञ्चार माध्यमको विकासक्रम र वर्तमान अवस्था
- (च) नेपालमा मुद्रण, छापाखाना र पत्रपत्रिकाको इतिहास, मुद्रण प्रविधि र नेपालका विभिन्न किसिमका छापाखानाहरू बारे जानकारी

१.४ नेपालको सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था

- (क) प्रथा, परम्परा, मूल्य र मान्यता, धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, संस्कृति, कला, साहित्य, संगीत
- (ख) सांस्कृतिक सम्पदाको किसिम, विशेषता र महत्व

१.५ नेपालको आर्थिक अवस्था: विकासका पूर्वाधारहरू (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, सञ्चार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत) र विकास योजना

१.६ विज्ञान प्रविधि र स्वास्थ्य

- (क) विज्ञान प्रविधिको विकास, मानव जीवनमा परेको प्रभाव
- (ख) जैविक प्रविधि, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र वैकल्पिक उर्जा
- (ग) स्वास्थ्य, रोग, खोप, खाद्य, पोषण, सरसफाई

१.७ दिगो विकास, शहरीकरण र वातावरण

- (ख) दिगो विकास, जैविक विविधता, दुर्लभ पशुपन्छी र वनस्पतिहरू, विश्वव्यापी उष्णता, जलवायु परिवर्तन, हरितगृह प्रभाव, ओजोन विनास, वातावरण, प्रदूषण, जनसंख्या, शहरीकरण, बसोवास (बसाइँसराइँ)

१.१० अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संघ/संस्था

- (क) नेपालका छिमेकी देशहरू, तथा बेलायत, अमेरिका, जापान आदिसँगको सम्बन्ध
- (ख) संयुक्त राष्ट्रसंघ: अङ्ग, विशिष्टीकृत संस्था र गतिविधिहरू
- (ग) क्षेत्रीय संगठन: सार्क, बिमस्टेक, आसियान, युरोपियन संघ

१.११ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, सांस्कृतिक, खेलकुद, पुस्तक, पुरस्कार, कला, साहित्य, संगीत लगायत समसामयिक घटना तथा नविनतम गतिविधिहरू र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरू सम्बन्धी जानकारी

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्रशासन, समूह- बजार, तह- ५, पद- वरिष्ठ बजार सहायक
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) - समसामयिक अध्ययन, संविधान र कानून
(१० प्रश्न × ५ अङ्क)

१. नेपालको भौगोलिक, सामाजिक र आर्थिक अवस्था

- १.१ भौगोलिक अवस्था/स्वरूप : किसिम र विशेषताहरू
- १.२ हावापानी र जलसम्पदा : स्थिति र महत्व
- १.३ वनसम्पदा : अवस्था र महत्व तथा वन विनाशका कारण र संरक्षणका उपायहरू
- १.४ प्रचलित प्रमुख धर्म, जातजाति, भाषाभाषी र संस्कृति
- १.५ आर्थिक विकासका सम्बाहकहरू : सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र
- १.६ योजनावद्ध विकासक्रम र चालु आवधिक योजनाको जानकारी
- १.७ जनसङ्ख्या व्यवस्थापन, शहरीकरण र बसाई सराई
- १.८ जलवायु परिवर्तन र दिगो विकास
- १.९ गरीबी, बेरोजगारी, जनस्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, सूचना प्रविधि र सामाजिक संजाललगायतका समसामयिक विषय

२. संवैधानिक व्यवस्था र सरकार

- २.१ नेपालको संविधान
 - (क) नेपालको संविधानका मूलभूत विशेषताहरू
 - (ख) मौलिक हक र कर्तव्य,
 - (ग) राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व,
 - (घ) राज्यको संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँड
 - (ङ) कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका
 - (च) नेपालमा संघीयताको व्यवस्था र कार्यान्वयन
 - (छ) नागरिकहरूको दायित्व र कर्तव्य, नागरिक समाज र नागरिक चेतना/शिक्षा
 - (ज) कानूनी राज्यको अवधारणा र महत्व
 - (झ) समावेशीकरण र समानुपातिक प्रतिनिधित्व, लोकतन्त्र र मानव अधिकार
- २.२ सूचनाको हक र पारदर्शिता
- २.३ विद्युतीय सुशासन (E-governance)
- २.४ सुशासन, सदाचार प्रवर्द्धन, भ्रष्टाचार नियन्त्रण र भ्रष्टाचार निवारण सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था
- २.५ सम्पत्ति शुद्धिकरण

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्रशासन, समूह- बजार, तह- ५, पद- वरिष्ठ बजार सहायक
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी
खण्ड (क) - (६० अङ्क)

(८ प्रश्न × ५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क)

१. **बजार : परिचय अवधारणा र व्यवस्थापन**
 - १.१ बजार व्यवस्थापनको अवधारणा
 - १.२ बजारको उत्पत्ति र विकास
 - १.३ मार्केटिङ उपकरणहरू र मार्केटिङ अवधारणा, ग्राहक अवधारणा र सामाजिक मार्केटिङ अवधारणा
 - १.४ बजार व्यवस्थापनको मुख्य अवधारणाहरू
 - १.५ बजारीकरणको आवश्यकता
 - १.६ बजारीकरणको क्षेत्र
 - १.७ बजारीकरणको निर्णय
 - १.८ बजारका लागि आवश्यक तत्वहरू
 - १.९ बजारका वर्गीकरण
२. **ग्राहक सन्तुष्टि, मूल्य र अवधारणा**
 - २.१ ग्राहक सेवा
 - २.२ उद्देश्य र महत्व
 - २.३ ग्राहक मूल्य र सन्तुष्टि
 - २.४ ग्राहकलाई आकर्षिक गर्ने र कायम राख्ने
 - २.५ ग्राहक सम्बन्ध सीपहरू
 - २.६ ग्राहक सम्बन्ध सीप (Public Relation Skills) का उद्देश्य र महत्व
३. **बजार र बजारीकरण**
 - ३.१ बजार र बजारीकरणको परिचय
 - ३.२ बजार विश्लेषणका विधि, प्रक्रिया, महत्व र उद्देश्य
 - ३.३ बजार अनुसन्धान क्षेत्र र प्रक्रिया
४. **बजार रणनीतिहरू**
 - ४.१ उत्पादन जीवन चक्रमार्फत बजार प्रस्तावको स्थिति निर्धारण र भिन्नता
 - ४.२ बजारमा नयाँ प्रस्तावको विकास
 - ४.३ बजार सूचना प्रणाली
 - ४.४ बजारको आन्तरिक वातावरण र नियन्त्रणयोग्य कारकहरू
 - ४.५ बाह्य वातावरण र अनियन्त्रित कारणहरू
५. **वस्तु तथा सेवाहरूको डिजाइन तथा बजारीकरण**
 - ५.१ सेवाहरूको प्रकृति
 - ५.२ नयाँ सेवाको डिजाइन
 - ५.३ सेवाहरूमा बजार सम्मिश्रण

खण्ड (ख) - (४० अङ्क)

(४ प्रश्न × ५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क)

६. **संस्थागत ज्ञान**
 - ६.१ सार्वजनिक संस्थान : परिचय, विकास र उपलब्धी
 - ६.२ गोरखापत्र संस्थानको इतिहास, उद्देश्य, संगठनात्मक स्वरूप, विकास, विस्तार, वर्तमान अवस्था, गतिविधिहरू तथा गोरखापत्र लगायतका ऐतिहासिक दस्तावेजहरूको अभिलेखिकरण र यसको महत्व
 - ६.३ सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय र गोरखापत्र संस्थान बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - ६.४ गोरखापत्र संस्थानको नेपालको सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक क्षेत्रहरूको विकासमा योगदान
 - ६.५ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामूहिक सौदावादी (Collective Bargaining)
 - ६.६ सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन

८. गोरखापत्र संस्थानसँग सम्बद्ध कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था

- ८.१ गोरखापत्र संस्थान ऐन, २०१९
- ८.२ गोरखापत्र कर्पोरेशन नियमावली-२०२१
- ८.३ गोरखापत्र संस्थान कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०८२
- ८.४ गोरखापत्र संस्थान आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६५
- ८.५ विज्ञापन संकलन, प्रकाशन एवं विज्ञापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०५३
- ८.६ प्रकाशन एवं बिक्री वितरण निर्देशिका, २०५९
- ८.७ छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐन, २०४८ तथा छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी नियमावली, २०४९
- ८.८ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
- ८.९ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- ८.१० भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- ८.११ कम्पनी ऐन, २०६३
- ८.१२ सार्वजनिक सेवा प्रसारण ऐन, २०८१
- ८.१३ प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन तथा बजार संरक्षण ऐन २०६३ र नियमावली २०६६
- ८.१४ विज्ञापन नियमन गर्ने ऐन, २०७६
- ८.१५ डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्क, २०७६